

*Петро АРСЕНИЧ***СПОГАДИ ПРО СПІВПРАЦЮ З ПРОФЕСОРОМ ВОЛОДИМИРОМ
ГРАБОВЕЦЬКИМ**

З Володимиром Васильовичем Грабовецьким я вперше познайомився 1960 р. у Львові в Інституті суспільних наук АН УРСР. З того часу неодноразово приїжджав до нього як старшого наукового співробітника, автора багатьох статей і книг з історії західноукраїнських земель, наукових робіт про Олексу Довбуша. Я прагнув одержати консультацію щодо виявлення архівних джерел, книг, необхідних для написання краєзнавчої літератури.

У Львові Володимир Грабовецький познайомив мене зі своїм наставником – видатним істориком, академіком Іваном Петровичем Крип'якевичем, який дозволив мені ознайомитися з науковою картотекою про населені пункти Галичини. Тоді знаний учень І.Крип'якевича Володимир Грабовецький подарував мені книги про Олексу Довбуша, зокрема, свою працю “Народні музеї Львівщини”, що вийшла друком у Львові 1961 р. Наш славний земляк заохочував мене підготувати нарис про Галич, а він посприяє у виданні як співавтор. У 1964 р. у видавництві “Камінь” вийшла наша перша спільна книжка про Галич. Я був безмежно радий, бо це була моя перша книжечка в співавторстві з відомим істориком. Після схвальних рецензій про книгу Володимир Грабовецький відзначив, що ми будемо спільно готувати й наступну книгу про Гуцульщину, чому я був, зрозуміло, дуже радий. У 1968 р. Володимир Грабовецький захистив докторську дисертацію на тему “Антифеодальна боротьба карпатського опришківства XVI–XIX ст.”.

Я в Інституті фольклору та етнографії АН УРСР у професора Костя Гуслистого здав кандидатський екзамен і мені затвердили тему дисертації “Володимир Шухевич – дослідник Гуцульщини”. Працюючи над цією темою, мав можливість відвідати бібліотеки й архіви Львова, Києва, Одеси, Москви, Ленінграда. Рукопис майбутньої книги передав В.Грабовецькому, який включив її у видавничі плани Львівського державного університету імені І.Франка. Це для мене був великий успіх.

Після мого звільнення в 1966 р. з посади викладача археології та етнографії Івано-Франківського педінституту “за підтримку ідеології українського буржуазного націоналізму, за зв'язь з націоналістом Морозом В.Я.” і різкої критики мене секретарем ЦК з ідеології Валентином Маланчуком Володимир Грабовецький, що відродно, не відцурався мене.

Наша співпраця стала більш тісною після переведення Володимира Васильовича на роботу до Івано-Франківська в 1975 р. Упродовж 1975–1990-х рр. учений працював на посаді професора кафедри історії СРСР і УРСР. У 1990 р. з ініціативи В.Грабовецького було створено кафедру історії України, яку професор успішно очолював 16 років. Того ж 1990 р. я повернувся на викладацьку роботу в педінститут, і моя співпраця з академіком поживалася. Я деякий час працював під його керівництвом, читав лекції з археології, етнографії й історії України. Крім того, часто виступав на наукових конференціях, організатором яких був Володимир Васильович Грабовецький.

Важливою сторінкою наукової біографії В.Грабовецького стала музеезнавча діяльність. Учений на основі своєї колекції добився відкриття в нашому місті історико-меморіального музею Олекси Довбуша (22 вересня 1995 року). Я спочатку був прихильником відкриття такого музею в Печеніжині чи Космачі, але Володимир Васильович переконав мене в потребі відкриття музею саме в обласному центрі. Я свого часу передав для музею ряд експонатів, зокрема, рідкісну фотографію церкви в с. Космач і книгу Кучурака “Олекса Довбуш – славний ватажок опришків”. Книга написана в жанрі історичної повісті й вийшла друком у Коломиї в 1900 р. У згаданому музеї я організував свою виставку “Олекса Довбуш у філокартії”. Згодом на цю тему я виголосив доповідь на міжнародній науково-практичній конференції 21–22 листопада 1996 р. у Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаника. А моя стаття “Олекса Довбуш у філокартії” була опублікована в часописі “Гуцульщина” у 1998 р.

За ініціативою та за сприяння Володимира Грабовецького було відкрито пам'ятники Олексі Довбушу в Печеніжині й Космачі. Інформацію про вшанування пам'яті Олекси Довбуша в Печеніжині на прохання В.Грабовецького я висвітлив у статті “Пам'яті Олекси Довбуша”,

що вийшла друком в Українському історичному журналі 1971 р. З Володимиром Васильовичем Грабовецьким я ділився задумом про потребу створення музею народної шани Тараса Шевченка. Учений, зокрема, підтримав мою пропозицію заснувати такий музей і видати до 200-річчя від дня народження Кобзаря книгу “Тарас Шевченко і Прикарпаття”.

Громадська діяльність нашого славного земляка ще з 1966 р. тісно пов’язана з Українським товариством охорони пам’яток історії та культури. Упродовж 1960–1970-х рр. В.Грабовецький обирався членом президії правління й постійним головою секції історичних пам’яток. Сьогодні він є почесним головою Івано-Франківської обласної організації Всеукраїнської спілки краєзнавців. Ми з професором плідно співпрацювали як в обласному Товаристві охорони пам’яток історії та культури, так і в Івано-Франківській обласній організації національної Спілки краєзнавців України.

Володимир Грабовецький є головним редактором регіонального науково-методичного альманаху “Краєзнавець Прикарпаття”. На сторінках цього видання за редакцією В.Грабовецького було опубліковано чимало й моїх статей. Серед них – “Громадська діяльність Василя Стефаника” (“Краєзнавець Прикарпаття”, 2011, № 17), статті про Українських січових стрільців та окремих краєзнавців.

Професор Володимир Грабовецький опублікував ряд книг і статей про Тараса Шевченка. Назвемо лише окремі з них: “Скульптурна Шевченкіана Прикарпаття. Путівник”, 1989 р.; “Моринці. Сторінки історії села Тараса Шевченка та вшанування Кобзаря”, 2008 р.; “Кобзар Т.Шевченка – безсмертний у віках”, 2009 р.; “Історія встановлення першого скульптурного пам’ятника Тарасові Шевченкові у Винниках”, 2012 р. та ін. Володимир Васильович Грабовецький був членом редколегії колективної книги “Міста і села Галицького району: історія, пам’ятки і особистості”, авторами якої, крім мене, виступили також З.Федунків, Р.Гандзюк і деякі інші автори. Книга вийшла друком у 2001 р. Під час написання книги колектив авторів під моїм керівництвом використовував праці Володимира Грабовецького.

Володимир Грабовецький був головою редколегії краєзнавчого збірника на пошану відомого краєзнавця Богдана Гавриліва, що вийшов друком 2003 р. У цьому збірнику, до речі, була опублікована й моя стаття “З історії музеїв Галичини”. Володимир Васильович був рецензентом моїх книг “Криворівня” (Івано-Франківськ, 2000 р.), “Священничий рід Бурачинських” (Івано-Франківськ, 2004 р.) та ін. Рецензії відомого історика надавали моїм книгам особливого значення.

У 2006 р. Володимир Грабовецький опублікував велику статтю про мене в науковому збірнику “Історико-культурна спадщина Прикарпаття” з нагоди мого 70-річчя та 45-річчя моєї історико-краєзнавчої діяльності, докладно висвітлив мою наукову й громадсько-просвітню діяльність. Мені було дуже приємно, що знаний в Україні історик відгукнувся схвально про мій внесок у розвиток історичного краєзнавства. Я свого часу також написав спогади про співпрацю з професором і вмістив статті про нього в енциклопедичному словнику “Івано-Франківськ. 350-річчю міста Івано-Франківська присвячується” (Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2010 р.) та Енциклопедії сучасної України (К., 2006 р. Т. 6).

За прикладом професора Володимира Грабовецького я опублікував статті про археологічні пам’ятки краю, музеї Прикарпаття, про населені пункти Нижній Березів, Криворівню, Кобаки, Кути, Яворів, Снятин, Городенку, Тлумач, про відомих учених, письменників, етнографів, краєзнавців В.Гнатюка, Й.Кобринського, І.Франка, Лесю Українку, Ю.Федьковича, Г.Хоткевича, В.Шухевича, Б.Лепкого, К.Трильовського, про галицькі родини Заклинських, Бурачинських, Іванчуків. Позитивна оцінка моєї діяльності академіком В.Грабовецьким заохочувала мене до подальшої праці на ниві історичного краєзнавства.

Володимир Грабовецький нерідко дарував мені свої книги. Досі в моїй домашній бібліотеці в пошанівку зберігаються книги з його присвятою (автографами). Це – “Селянський рух на Прикарпатті другої половини XVII – першої половини XVIII ст.” з дарчим надписом: “Вельмишановному Петру Івановичу Арсеничу на спогад дружби і праці з історії Прикарпаття. В.Грабовецький. Львів, 23.03.1962 р.”.

Нині знаний прикарпатський учений відмічає славний 85-й ювілей. Хочеться побажати ювілярові міцного здоров’я, подальших успіхів на нелегкій ниві науки, творчих звершень, миру й добра.